

Nieuwsbrief *Stichting Levende Folklore*

Secretariaat:

Bettie Zijlstra
telefoon: 06-51600787
E-mail: info@levendefolklore.nl
Website: www.levendefolklore.nl
Facebook: <https://www.facebook.com/levendefolklore/>

Redactie: Lynda Hoekstra, Jan van der Meulen en Lily Hartogs

Eindredactie: Bart Jansen

Nummer 94 / december 2020

De Corona periode, een harde lockdown vanaf 15 december:

Op het eind van de tweede golf zijn we nu toch in een harde lockdown gekomen. De meeste zaken zijn dicht. Alle activiteiten worden stopgezet. De aantallen van besmettingen en opnames in ziekenhuis gaan weer omhoog. Niemand kan voorspellen wie geraakt kan worden door het Coronavirus. Mocht dat zo zijn dan wensen wij iedereen een goed herstel toe. En voor alle anderen een goede gezondheid gewenst.

En dan heel iets anders, midden in deze Corona-periode:

Zeer verheugd waren wij bij de Stichting Levende Folklore toen we medio december het bericht kregen van het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed dat de toetsingscommissie ons ingediende borgingsplan positief had beoordeeld, waardoor de Levende Nederlandse Folkloredans bijgeschreven kan worden op de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. Deze hele nieuwsbrief is daarom gewijd aan deze goedkeuring.

De foto's

Bij de aanvraag zijn iets meer als twintig foto's bijgevoegd om het erfgoed van de folkloredans goed in beeld te brengen. Een aantal van deze foto's (genomen voor Coronatijd) zijn zonder bijschriften opgenomen in deze nieuwsbrief.

Tenslotte wensen wij iedereen prettige, maar helaas sobere Kerstdagen.

Een positief bericht: Bijschrijving in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland

Op 9 december kregen we het eerste bericht van het Kenniscentrum Immaterieel erfgoed ons borgingsplan voor de levende folkloredans door de toetsingscommissie positief is beoordeeld. Daarmee kan dit erfgoed worden bijgeschreven in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland.

Het persbericht van Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland

Op 10 december kwam het persbericht uit van het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland dat behalve onze stichting nog een aantal gemeenschappen zullen worden bijgeschreven in de inventaris, waardoor het aantal bijschrijvingen in de Inventaris nu bijna 180 vormen van immaterieel erfgoed bevat, waaronder ambachten, feesten en sociale praktijken. Met de bijschrijving in de Inventaris laten de gemeenschappen zien, dat ze bezig zijn met de borging van hun immaterieel erfgoed en werken ze aan de zichtbaarheid ervan.

In het persbericht wordt het volgende over ons geschreven:

Levende Nederlandse Folkloredans

“De Stichting Levende Folklore heeft deze voordracht ingediend, omdat zij de Nederlandse Folklore dans (volksdans) willen borgen voor de toekomst. Levende Nederlandse folkloredansen zijn gezelschapsdansen in (streek)kostuums op traditionele muziek, die in sommige gevallen voorzien zijn van nieuwe choreografieën. De gemeenschap is zich bewust dat het, om dit erfgoed te borgen, van belang is dat de dynamiek in de folklore dans geactiveerd wordt; vandaar de toevoeging ‘levende’ in de naam van het erfgoed”.

Het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland kwam in haar officiële brief nog met een aanvulling dat wij in ons borgingsplan laten zien dat wij het erfgoed met behoud van kernwaarden toekomst willen geven.

“Een grote uitdaging bij de borging van de Levende Nederlandse Folkloredans is het verbeteren van het imago en het betrekken van jongeren bij het erfgoed. Door de samenhang tussen dans, kostuum en muziek is samenwerking met andere partijen noodzakelijk.

De Toetsingscommissie is positief gestemd over uw dynamische visie op de dans en de bijbehorende kostuums en muziek. Zij wil u aanmoedigen de bijschrijving te zien als een kans om de levende Nederlandse Folkloredans als een vorm van erfgoed onder de aandacht te brengen, waardoor de dynamische invulling en de aansluiting bij de hedendaagse samenleving belangrijk zijn.”

In het volgende artikel in deze nieuwsbrief ga ik nader in op ons borgingsplan. Een aantal onderdelen van het borgingsplan staan openbaar op de website van www.immaterieelerfgoed.nl en op de button ‘domeinen’ kun je de filter aanzetten voor ‘uitvoerende praktijken’. Deze filter werkt het snelst om ons erfgoed van Levende Nederlandse Folkloredans te vinden.

Het Borgingsplan Levende Nederlandse Folkloredans

Voor de beoordeling van ons borgingsplan kwam de vraag centraal te zijn hoe de Stichting Levende Folklore als gemeenschap de borging van de Nederlandse Folkloredans zou omschrijven en wil borgen voor de toekomst. Andere vormen van de Nederlandse folkloredans zoals die beoefend worden bij de Federatie van Folkloristische Groepen in Nederland (FFGN) konden niet in dit borgingsplan opgenomen worden. In de aanvraag voor het immaterieel erfgoed gaat het er vooral om hoe de Levende Nederlandse Folkloredans geborgd kan worden voor de toekomst. Daarbij is samenwerking van de stichting Levende Folklore met andere folklore instellingen zoals onder meer de FFGN-groepen wel belangrijk. Bij dit plan zijn tevens ondersteuners betrokken en officieel vermeld in de aanvraag zoals de FFGN, enkele festivalorganisaties en enkele dansspecialisten. In een volgende nieuwsbrief komen we terug op deze ondersteuners.

De naam

De naam van ons erfgoed is nu definitief vastgesteld: **Levende Nederlandse Folkloredans**

Beschrijving van het immaterieel erfgoed

Levende Nederlandse dansen zijn gezelschapsdansen in (streek) kostuums op traditionele muziek die in sommige gevallen voorzien zijn van nieuwe choreografieën. De Levende Folkloredans komt voort uit de traditionele, overleverde dansen en worden al dan niet in een hedendaagse choreografie uitgevoerd.

Door het gebruik van nieuwe choreografieën wordt de traditionele dans dynamischer gemaakt en kunnen er nieuwe passen worden gebruikt die de dansen aantrekkelijker maken voor zowel dansers als publiek. De dansers kunnen zowel niet-streekgebonden en niet-authentieke kostuums als moderne kostuums dragen, al dan niet met nepsieraden (bijvoorbeeld bijou) als accessoires.

Ofschoon er soms gebruik wordt gemaakt van nieuwe muziek om de choreografieën te begeleiden, wordt er meestal muziek gebruikt die overgeleverd is vanuit vroegere tijden. Tijdens uitvoeringen koppelen de muzikanten de verschillende melodieën wel aan elkaar zodat de nummers in elkaar overvloeien.

Beoefenaars

Het actief bezig zijn met de folkloredans is een liefhebberij van de beoefenaars die zij tijdens optredens graag tonen aan een breed publiek. Aan de hand van dansbeschrijvingen en begeleidende melodieën, live (o.a. met accordeon, harmonica, klarinet, draailier, gitaar) of via geluidsdragers, oefenen de dansers onder begeleiding van een dansdocent voor hun optredens.

De Stichting Levende Folklore is van mening dat de hedendaagse dans de folkloredans is voor morgen. Wij willen geen grens vastleggen die bepaalt wanneer een dans 'oud genoeg' is om gedanst te worden. Een van onze dansgroepen danst bijvoorbeeld folkloredansen uit de rock&roll periode in Nederland. Hun kostuums matchen met deze periode: zo dansen ze in petticoats. In theorie zou zelfs de gabbertrens uit de jaren '90 in een folkloredans gevat kunnen worden, mits daar een dans op is.

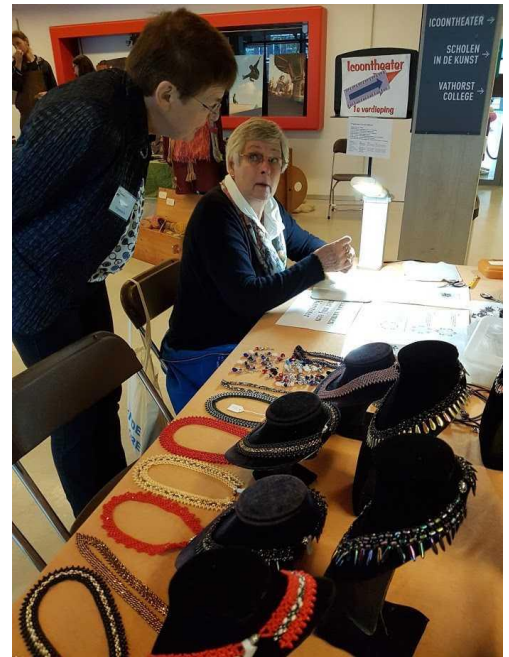
Geschiedenis en ontwikkeling

De danskunst heeft zijn oorsprong in de adellijke kringen, in de hofdans. Dansmeesters trokken van de ene naar de andere residentie en lieten daar dansen zien, en leerden de dansen aan de leden van de hofhouding. Deze dansen zijn later in de steden en dorpen door de bevolking overgenomen., waarbij de passen en figuren vereenvoudigd werden.

De folkloredansen in Nederland die nu nog beoefend worden gaan terug naar het einde van de 19^e, begin

20^e eeuw. Uit de 19^e eeuw zijn weinig tot geen dansbeschrijvingen bekend, waarin aangegeven wordt hoe een dans uitgevoerd werd. Er zijn wel geschriften bekend met beschrijvingen welke muziek gebruikt werd bij de dansen op feesten en festiviteiten. Sinds begin vorige eeuw zijn vele streekdrachten uit het dagelijks beeld verdwenen. Onderzoek dat vanaf de jaren vijftig is uitgevoerd, laat zien dat meerdere Europese landen van invloed zijn geweest op de dansen, die eerst als karakteristiek voor Nederland werden gezien. In de 80-tiger jaren van de vorige eeuw zijn door dansleiders traditionele dansen beschreven uit Terschelling, Noord-Holland en Twente. Daarnaast zijn er ook nieuwe dansen ontwikkeld op traditionele muziek. Dit heeft in die jaren veel belangstelling gewekt bij dansgroepen. Bij de traditionele folkloristische groepen worden de dansen uitgevoerd op basis van de gegevens van begin 20^e eeuw als zijnde de Nederlandse traditie. Daarbij wordt er vooral op gelet dat er geen wijzigingen in de dansen worden aangebracht die de traditie kunnen aantasten. De dansen moeten blijven zoals ze ooit gedanst werden.

Bij de Levende Nederlandse Folkloredansen worden de Nederlandse folkloredansen echter dynamisch gemaakt: de uitgevoerde muziek wordt soms meer eigentijds gemaakt en bij de podiumpresentatie worden de dansen aangepast. Daarnaast wordt er meer met choreografieën gewerkt waardoor het programma aantrekkelijker wordt voor het hedendaagse publiek.

Borgingsacties

Enkele kernpunten uit de borgingsacties voor dit immaterieel erfgoed voor de komende jaren zijn:

- Er wordt gestart met een strategisch imago versterkingstraject (aantrekkelijk maken van optredens voor publiek en voor de beoefenaar, het vertellen van het verhaal achter de dansen).
- Contacten leggen met opleidingen, zoals MBO dansopleidingen om gastlessen te kunnen aanbieden
- Folkloredansgroepen stimuleren om hun kennis vast te leggen en te delen met nieuwe groepen.
- Traditionele folkloredansgroepen stimuleren hun kennis vast te leggen en openbaar te maken. Dat kan gebeuren door enkele inspirerende pilotprojecten te organiseren waarbij folkloregroepen geholpen worden om bepaalde aspecten te verfilmen en digitaal vast te leggen.
- Advies vragen aan Netwerk Digitaal Erfgoed hoe de bronnen en de archieven van de dansgroepen op het gebied van de folklore in Nederland openbaar gemaakt kunnen worden.
- Regelmatig en intensiever overleg met de traditionele folkloristische groepen en de Nederlandse folklorefestivals om de mogelijkheden te bespreken voor meer samenwerking om de folkloredans in Nederland uit te dragen.
- Samenwerking met de Nederlandse Kostuum Vereniging en de Koningin Wilhelmina Klederdracht Stichting intensiveren om de kennis over de kostuums te borgen.
- Aan het publiek vragen en met name aan jongeren, wat zij van de uitvoering vonden om hun tips en ideeën met te nemen
- Jongeren interesseren voor folkloredans onder andere via dansopleidingen, zodat het niveau omhoog gebracht kan worden.
- Instellen van een keurmerk voor de aantrekkelijkheid van de dans (snelheid, dynamiek), zodat festivals de kans krijgen om goede groepen te contracteren.
- Contact leggen met lerarenopleidingen, om uiteindelijk gastlessen te kunnen geven over levende folkloredansen.

Slotopmerkingen

- De officiële bijschrijving in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland van ons erfgoed Levende Nederlandse Folkloredans zal tijdens een speciale bijeenkomst op een later moment plaatsvinden. Waar en hoe is in deze corona-tijden moeilijk te plannen. Te denken valt bijvoorbeeld tijdens een folklorefestival in Groningen of Drenthe of bij een openbare activiteit van een van onze eigen dansgroepen, waarbij we rekening zullen moeten gaan houden met de corona-voorwaarden (bijvoorbeeld maximum van 30 personen en de anderhalvemetersamenleving, enz. enz.)
- Er worden vele borgingsacties genoemd voor de komende jaren. Dat vergt veel tijd, energie en menskracht. Op dit moment zijn we een kleine stichting, waardoor we samenwerking moeten opzoeken met andere partijen om de acties inhoud te kunnen geven en te kunnen uitvoeren.
- Over drie jaar krijgen we een herbeoordeling of wij het immaterieel erfgoed goed blijven borgen voor de toekomst. Dit is een onderdeel voor de bijschrijving op de inventaris Immaterieel Erfgoed in Nederland.
- Met andere woorden: er is er nog veel werk te doen en hoe we dat gaan starten in deze Coronatijden is nog even goed uitzoeken met wanneer en hoe we iets kunnen en mogen uitvoeren.

